

TER ADVISERING

Aan de Minister voor Klimaat en Energie

**Directoraat-generaal Klimaat
en Energie**

Directie Warmte en Ondergrond

Auteur

[Redacted]

Datum

29 maart 2022

Kenmerk

DGKE-WO / 22133455

Bhm 22133181

Kopie aan

[Redacted]

Bijlage(n)

-

nota

Overleg Warmtebedrijven 30/3 over Wetsvoorstel
collectieve warmte (Wcw)

Parafenroute

pDG K&E

[Redacted]

W&O, plv dir

[Redacted]

WJZ, coördinerend jurist

[Redacted]

Aanleiding

Op woensdag 30 maart 2022 van 11 tot 12 uur heeft u een overleg met de drie grootste warmtebedrijven over de Wet collectieve warmte (wetsvoorstel Wcw). Aan het overleg nemen deel [Redacted] (CFO en lid raad van bestuur Vattenfall), [Redacted] (CEO Ennatuurlijk), dhr. As Tempelman (CEO Eneco) en [Redacted] (Director Energy Transition Eneco). De warmtebedrijven maken zich grote zorgen over de gevolgen van uw keuze om in het wetsvoorstel Wcw verplichte publieke infrastructuur voor warmte uit te werken. Zij geven aan dat de warmtetransitie sterk zal vertragen door deze keuze, doordat private investeringen in collectieve warmtesystemen tot stilstand zullen komen.

Het overleg vindt plaats op het Ministerie van EZK in de Blauwe Zaal. U wordt bij dit overleg bijgestaan door [Redacted].

Advies

Doel van het overleg is om uw keuze voor verplichte publieke infrastructuur voor collectieve warmte toe te lichten, inclusief de voorwaarden ten aanzien van (publieke) realisatiekracht en financiering. U kunt de warmtebedrijven vervolgens vragen wat zij nodig hebben om binnen het gekozen uitgangspunt van publieke infrastructuur bij te dragen aan het versnellen van de warmtetransitie.

Kernpunten

De volgende agenda afgestemd (met [Redacted])

- A. Toelichting van uw besluit over de Wcw
- B. Inzoomen op de rol van private warmtebedrijven:
 - b1. welke activiteiten kunnen private warmtebedrijven blijven uitvoeren
 - b2. overgang met respect voor bestaande rechten
- C. Vervolgstappen/-afspraken

Ontvangen BBR

Toelichting

Ad A) Toelichting van uw besluit over de Wcw

U kunt benoemen dat alle partijen het belang van de energietransitie en een vlot proces voor het wetstraject onderstrepen. Om politiek draagvlak voor het wetsvoorstel te verzekeren, kiest u voor een meer publieke ordening voor collectieve warmtesystemen. Hiermee komt u tegemoet aan de wens van de mede-overheden (m.n. VNG) en het verwachte standpunt van bepaalde Kamerfracties. Dit leidt tot de volgende stand van zaken:

1. De Wcw wordt aangepast aan het uitgangspunt dat een aan te wijzen warmtebedrijf geheel of gedeeltelijk (de infrastructuur) in publiek eigendom moet zijn. Alleen een publiek warmtebedrijf of een warmte joint-venture bestaande uit een publiek warmtenetbedrijf en een publiek of privaat warmteleveringsbedrijf kan worden aangewezen. Een warmtebedrijf of warmte joint venture behoudt de integrale eindverantwoordelijkheid voor de warmtelevering in een warmtekavel (geen splitsing van verantwoordelijkheden; één aanspreekpunt).
2. Er komt een onderzoek naar wat er nodig is om voldoende publieke realisatiekracht (uitvoeringscapaciteit en investeringskapitaal) te verzekeren, zodat de warmte-/energietransitie niet vertraagd. Dit inzicht moet er zijn voordat de Wcw wordt aangeboden aan de Raad van State voor advies.
3. Voor private bedrijven zal de overgang ordentelijk geregeld moeten worden, denk aan overgangsrecht om bestaande rechten te respecteren en een overgangsperiode (zie agendapunt B).

Gespreksopties:

U kunt de warmtebedrijven vragen naar hun reactie. Zij zullen naar verwachting vragen of het publiek maken van de warmte-infrastructuur als maatregel proportioneel is om de doelen van het wetsvoorstel (borgen publieke belangen, faciliteren groei duurzame warmte) te realiseren. De warmtebedrijven zullen afbouw van bestaande activiteiten voorzien en het stilleggen van voorziene investeringen (realisatie nieuwe warmtebronnen en -netten en uitbreiding van bestaande). Bovendien is voor hen onduidelijk welke (publieke) partijen de beoogde verantwoordelijkheden op zich kunnen nemen. Tenslotte zullen zij wijzen op risico's voor de bedrijfsvoering en de publieke aandeelhouders.

Eventuele punten ter nadere toelichting:

- U houdt vast aan de planning om voor de zomer het wetsvoorstel aan de Raad van State toe te sturen. Dat is wel gelinkt aan het hierboven genoemde onderzoek.
- Tijdens BO met VNG en IPO op donderdag 31 maart a.s. zal dit besluit en het punt van de publieke realisatiekracht eveneens besproken worden. U zult de medeoverheden vragen welke risico's zij zien met betrekking tot de uitvoering en welke rol zij voor zich zelf zien bij de oplossing daarvan.
- Er wordt tevens onderzocht welke rol de publieke netwerkbedrijven die gelieerd zijn aan de netbeheerders E&G in deze context kunnen spelen, gelet op de afstemming met de E&G wetgeving/ordening.
- Het vereiste van publiek eigendom van de infrastructuur zal vanuit het Europees recht gerechtvaardigd moeten worden. De afhankelijkheid van

warmte voor de warmtevoorziening zal toenemen en er zal niet of nauwelijks een substituuut zijn voor verbruikers. Hierdoor zal de infrastructuur van vitaal belang worden. Dat biedt een rechtvaardigingsgrond. De keuze is bovendien in lijn met het beleid ten aanzien van andere vitale infrastructuren zoals gas, elektriciteit, drinkwater en spoor.

Ad B) Inzoomen op de rol van de warmtebedrijven

b.1 Welke activiteiten kunnen private warmtebedrijven blijven uitvoeren

- Volledig private warmtebedrijven zijn in het voorgenomen model in de Wcw niet toegestaan. De infrastructuur zal immers niet in eigendom kunnen zijn van een privaat warmtebedrijf.
- Private warmtebedrijven kunnen evenwel binnen een warmte joint-venture deelnemen als warmteleveringsbedrijf dat zich bezig houdt met productie en levering. Een publiek warmtenetbedrijf zal binnen de JV zorgdragen voor de warmte-infrastructuur.
- Private bedrijven kunnen tevens werkzaamheden voor een op grond van de Wcw aangewezen warmtebedrijf verrichten. Dat kan alles zijn, van de warmteproductie, operationele en onderhoudswerkzaamheden tot de klantadministratie e.d.
- Met oog op proportionaliteit is een uitzondering op publieke infra mogelijk voor kleine collectieve warmtesystemen (maximaal 1500 verbruikers) via een gemeentelijke ontheffing. Systemen van technisch kleinere omvang zoals warmte-koude opslag (WKO) en particuliere initiatieven zoals warmtecoöperaties kunnen hiervan gebruik maken. Deze ontheffingsmogelijkheid is al in de Wcw opgenomen.

Gespreksopties:

U kunt vragen welke activiteiten de private warmtebedrijven verwachten te kunnen blijven uitvoeren en welke condities die daarvoor nodig zijn, om de warmtetransitie te versnellen. U kunt aanbieden nader in gesprek te gaan met het ministerie om de mogelijkheden voor private bedrijven concreet in kaart te brengen.

b.2 Overgang met respect voor bestaande rechten.

- U kunt aangeven via het overgangsrecht de bestaande rechten van private warmtebedrijven te willen respecteren. Private warmtebedrijven die voorafgaand aan de inwerkingtreding van de Wcw een recht hebben verkregen om in een bepaald gebied warmte te realiseren en te exploiteren behouden dit recht voor maximaal 20-30 jaar. Daarna vindt er een nieuwe aanwijzing plaats en komt de infrastructuur behorende bij deze collectieve warmtesystemen in publieke handen te liggen.
- Mocht dit noodzakelijk blijken voor de voortgang van de warmtetransitie, dan kijkt u bovendien naar een mogelijke overgangsperiode, bijvoorbeeld om lopende investeringstrajecten waar private warmtebedrijven bij betrokken zijn af te ronden (zie bijv. de financieringsaanvraag bij het Nationaal Groeifonds van het consortium Nieuwe warmte Nu!). Dit zou betekenen dat gedurende de

eerste jaren na het inwerking treden van de WCW private warmtebedrijven nog aangewezen kunnen worden als integraal warmtebedrijf waarbij de infrastructuur niet in publieke handen is. Er is dan ook meer tijd om de publieke realisatiecapaciteit op te bouwen.

Gespreksopties:

U kunt de warmtebedrijven vragen of dit hun zorgen over investeringszekerheid wegneemt. Dit leidt niet tot onteigening zoals private warmtebedrijven vrezen. Het overgangsrecht garandeert dat private warmtebedrijven een redelijke terugverdientijd hebben genoten. Schadevergoeding is dan ook niet aan de orde.

Eventuele punten ter nadere toelichting:

- De overgangsoptie houdt in dat gedurende de eerste jaren na het inwerking treden van de WCW private warmtebedrijven nog aangewezen kunnen worden als integraal warmtebedrijf waarbij de infrastructuur niet in publieke handen is. Ook hiervoor kan vervolgens gelden dat deze private warmtebedrijven maximaal 20-30 jaar het recht behouden om het collectieve warmtesystemen te exploiteren. Daarna komt de infrastructuur altijd in handen van een publieke partij te liggen.

Ad C) Vervolgstappen/-afspraken

- Om de Tweede Kamer en andere belanghebbenden van uw overwegingen op de hoogte te brengen, kunt u aangeven dat u een Kamerbrief zult verzenden.
- U kunt aankondigen dat u ook in gesprek zal gaan met de netwerkbedrijven die gelieerd zijn aan de netbeheerder voor elektriciteit en gas om te zien welke rol zij kunnen spelen binnen een publiek warmtebedrijf of warmte JV, in relatie met de regelgeving voor de netbeheerders.
- U kunt melden goed met de CEOs van de warmtebedrijven in gesprek te willen blijven op basis van de nieuwe uitwerking van de Wcw. Dat omvat ook het onderzoek naar (publieke) realisatiekracht de komende maanden.

Achtergrond: Kernpunten WcW

- De warmtetransitie in de gebouwde omgeving: het doel is om 1,5 mln woningen van het aardgas te krijgen in 2030 en alle woningen in 2050.
- Een deel van de gebouwde omgeving zal daartoe moeten omschakelen naar collectie duurzame warmte. Daarin spelen gemeenten een centrale rol. Voor warmtenetten is een gebiedsgerichte (wijk)aanpak cruciaal.
- In het wetsvoorstel worden vier kernpunten verankerd om dit te faciliteren:
(1) transparante, kostengebaseerde warmtetarieven (los van de gasprijs),
(2) regierol voor gemeenten op de warmtemarkt en instrumenten daarvoor,
(3) strenge regulering om de publieke belangen te borgen en realisatiekracht te vergroten, en
(4) zeker stellen van de duurzaamheid van warmtenetten en aanscherpen van de leveringszekerheid.